

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA**  
**FACULTATEA DE LITERE**  
**ȘCOALA DOCTORALĂ DE „STUDII LITERARE”**

**TEZĂ DE DOCTORAT**  
**THE INTERPLAY OF PERSPECTIVES IN GRAHAM SWIFT’S NOVELS**  
**(JOCUL PERSPECTIVELOR ÎN ROMANELE LUI GRAHAM SWIFT)**

**- REZUMAT -**

**Coordonator științific**

Prof. Univ. Dr. Virgil Stanciu

**Doctorand**

Carmen-Narcisa Brașoveanu

**Cluj-Napoca**

**2012**

# Jocul perspectivelor în romanele lui Graham Swift

- rezumat -

## 1. Cuprins

### Introducere

1. O privire de ansamblu asupra naratologiei și a conceptului de „perspectivă”
  - 1.1. Premise
  - 1.2. O perspectivă structuralistă
    - 1.2.1. Categoria psihologico-perceptivă
    - 1.2.2. Categoriile temporale și spațiale
    - 1.2.3. Categoria verbală
  - 1.3. Dislocări temporale
  - 1.4. Revizuirea conceptelor naratologice
  - 1.5. Un scurt rezumat diachronic al conceptelor naratologice
  - 1.6. Poetică aplicată și naratologie aplicată
2. O abordare cognitivă
  - 2.1. Poveștile – unelte în descoperirea minții umane
  - 2.2. Experiențialitatea
  - 2.3. Narând identități
3. Construirea identității – aspecte teoretice cognitive
  - 3.1. Premise
  - 3.2. Concepte interdisciplinare
    - 3.2.1. Mentea în întregul său
    - 3.2.2. Mentea în societate/ comunitate
    - 3.2.3. Mentea dincolo de limitele corporale
    - 3.2.4. Mentea ficțională
4. Construind identități
  - 4.1. Premise
  - 4.2. *The Sweet Shop Owner* – Observatorul pasiv al istoriei
    - 4.2.1. Contextualizare structurală și tematică – răspunsul de tip „scrisoare deschisă”
    - 4.2.2. Asumarea anonimității
    - 4.2.3. Willy Chapman – un filtru al conștiinței și un sine obiectivat

- 4.2.4. Povestindu-se pe sine – jocul timpului și al spațiului
- 4.2.5. Istorie, memorie și fotografie
- 4.3. *Shuttlecock* – Identitatea de tip „mise en abyme”
  - 4.3.1. Incertitudine și lumi incomplete – mijloace de obținere a puterii
  - 4.3.2. Fiul tatălui – identificare eșuată
  - 4.3.3. Putere și goliciune
  - 4.3.4. Continuumul funcționării conștiințelor – interpretându-l pe Tata, interpretându-se pe sine
  - 4.3.5. Animalul din vizuină
- 4.4. *Waterland* – Profesorul de istorie
  - 4.4.1. Povestitorul – povești mici, povești mari
  - 4.4.2. Teoretizând istoria
  - 4.4.3. Sens și ascendență. Memorie și uitare
- 4.5. *Out of This World* – Identitate dialogică
  - 4.5.1. Aspecte analitice comune
  - 4.5.2. Harry – Fotograful propriei vieți
  - 4.5.3. Sophie – Reîntoarcerea la vechea identitate
  - 4.5.4. Conștiințe excepționale
- 4.6. *Ever After* – Identificare eșuată
  - 4.6.1. Construindu-se pe sine ca alteritate
  - 4.6.2. Profesorul universitar
  - 4.6.3. Măștile identității
- 4.7. *Last Orders* – Identitate contextualizată
  - 4.7.1. Observații generale (personaje, timp, locuri)
  - 4.7.2. Ray –narrator al trecutului și al prezentului
  - 4.7.3. Vince –un fiu al tatălui
  - 4.7.4. Lenny – conceptul de „datorie”
  - 4.7.5. Vic – figura dricarului
  - 4.7.6. Amy și Mandy – voci feminine
  - 4.7.7. Jack – un caz de identitate în întregime dublu contextualizată
  - 4.7.8. Timp spațializat. Configurând identități
- 4.8. *The Light of Day* – Aducătorul de lumină

- 4.8.1. Modelând timpul
- 4.8.2. Relocări
- 4.8.3. Emoțiile – generator al evenimențialității și al identităților
- 4.9. *Tomorrow* – Identitate proiectată
  - 4.9.1. Paula – un actor-narator atipic
  - 4.9.2. Identitate și evenimențialitate spațializată
  - 4.9.3. Identificare și substituie

Concluzii

Bibliografie

Anexe

Anexa 1 – Index al autorilor și al lucrărilor citate

Anexa 2 – Concepte naratologice redade schematic

2. **Cuvinte cheie:** lumea-poveste, narațiune homodiegetică actorială, narațiune homodiegetică auctorială, perspectivă variabilă monoscopică și polisopică, „mise en abyme”, mintea ficțională, conștiințe excepționale, identitate contextualizată, narațiune contextualizată, narațiune dublu contextualizată, narațiune în întregime dublu contextualizată, enciclopedie pragmatică contextualizată

### 3. Rezumat

Lucrarea de față își propune analiza modalităților în care Graham Swift, romancier britanic contemporan, se folosește de un joc complex al perspectivelor (temporale, spațiale, subiective, cognitive, emoționale, comportamentale) pentru a crea identități. Mai mult, aceste identități sunt surprinse într-un proces constant de construire și de autodefinire, redând preponderent ceea ce Antonio Damasio numește „sinele nucleu”, schimbător, în detrimentul „sinelui autobiografic”, constant.

Pentru a putea realiza o cercetare amănunțită, am utilizat conceptele teoretice ale naratologiei, începând cu faza cea mai cunoscută, anume cea structuralistă și continuând cu cea postructuralistă și cognitivă (post-clasică, perioada noilor naratologii) . Dintre aceste trei perioade, cea mai relevantă pentru interpretarea romanelor lui Graham Swift s-a dovedit a fi naratologia cognitivă, aceasta oferind conceptele-cheie în înțelegerea personajelor create de romancier, concepte precum „lumea-poveste”, „experiențialitate”, „evenimențialitate”, „mintea în întregul său”, „mintea în societate/ comunitate”, „mintea dincolo de limitele corporale”, „mintea ficțională”, „continuumul gândire-acțiune”, „identitate contextualizată”, „narațiune contextualizată”, „narațiune dublu contextualizată”, „narațiune în

întregime dublu contextualizată” și „conștiințe excepționale” (acestea vor fi explicate mai amănunțit pe parcursul acestui rezumat).

Plecând de la premisa conform căreia identitățile individuale nu iau naștere într-un mediu izolat, controlat, ci se dezvoltă interactiv, relaționând cu ceilalți și înglobând anumite elemente ale alterității și ale mediului extern în propria construcție de sine, subiectivitățile conturate de Swift sunt întotdeauna instabile, cursive, operând incursiuni introspective și extrospective. Iar rezultatul acestor incursiuni este reprezentat de realizarea unei rețele identitare complexe.

Capitolul 1 se ocupă de analiza teoretică a conceptelor naratologiei structuraliste și poststructuraliste, inserând, pe alocuri, și câteva elemente de poetică (Linda Hutcheon), precum „parodia intertextuală” și „parodia auto-reflexivă”. Dar aspectele relevante din cadrul naratologiei structuraliste și poststructuraliste sunt cele ce se referă la conceptul de „perspectivă”, acestea fiind modelate conform categoriilor psihologico-perceptive, temporale, spațiale și verbale. Desigur, de reținut este categoria psihologico-perceptivă, aceasta redând diferențieri fine între tipurile de perspectivă. Astfel, Gerard Genette face distincție între „perspectiva fixă” și „perspectiva variabilă”, Norman Friedman echivalează „perspectiva” cu „omnisciența”, aceasta putând fi selectivă și multi-selectivă, iar Tzvetan Todorov propune o „perspectivă variabilă monoscopică” (mai mulți subiecți ai percepției, mai multe obiecte percepute) și o „perspectivă variabilă polisopică” (mai mulți subiecți ai percepției, un singur obiect perceput).

Pentru a reda particularitățile construcției narative, sunt discutate și alte concepte naratologice, precum „scena narativă” (evenimente și discursuri redată în totalitate), „pauza narativă” (viteza narativă este nulă), „elipsa narativă” (viteză narativă suspendată), „rezumatul narativ”, „paralipsa narativă” (neredarea unei informații ce decurge logic din tipul situația narativă adoptată), „paralepsa narativă” (redarea unei informații ce transgresează logica situației narative adoptate), „transfocalizare” și „transvocalizare”, „evenimente-catalizator” și „evenimente-nucleu”, „evenimente redată singulativ”, „evenimente redată repetitiv” și „evenimente redată iterativ”, „narator-focalizator” și „personaj-focalizator”, principalele funcții narative, fenomenul „mise en abyme”, „discursul indirect liber”.

Cel de-al doilea capitol aduce discuția teoretică în domeniul naratologiei cognitive, direcționând linia conceptuală înspre personajul-ființă umană ce se află constant într-un proces de scriere și rescriere a propriei sale identități. Acest proces implică acte prin intermediul cărora subiectul creator construiește și asimilează lumea și subiectivitățile ce îl înconjoară, intrând în jocul invers al decodării gesturilor și acțiunilor exterioare, transformându-le, totodată, în gesturi și acțiuni interioare (intenții, motivații, emoții, acte cognitive, dorințe, *etc.*). Iar acest fenomen poartă numele de „descifrare a acțiunilor în acte ale conștiinței”. În plus, unul dintre cele mai importante efecte ale acestui proces îl

constituie faptul că personajele își creează, astfel, propria lume-poveste, iar înțelegerea acesteia (inclusiv înțelegerea locuitorilor săi) se face prin aplicarea individualizată, contextualizată a unor scenarii, structuri de gândire și scheme cognitive comune, generale.

Alături de conceptul naratologic cognitiv de „evenimentialitate”, ce cuprinde atât evenimentetele – nucleu, cât și evenimentetele-catalizator, se află și cel de „experiențialitate”. Aceasta are un rol determinant în selectarea, filtrarea și combinarea schemelor cognitive comune, ghidând subiectul spre cogniții și comportamente individuale, unice. Conceptul surprinde, de fapt, aceeași atitudine ca și cel de „descifrare a acțiunilor în acte ale conștiinței”, anume de construire a propriei identități prin înglobare cumulativă și constantă a elementelor alterității subiective și/ sau obiective, acestea adăugându-se sinelui-nucleu și devenind, în timp, parte componentată a sa.

Desigur, din punctul de vedere al aplicabilității analitice a conceptelor teoretice asupra romanelor lui Swift, cel ce-al treilea capitol deține ce mai mare importanță, acesta detaliind aspectele principale pe care se bazează naratologia cognitivă: „mintea în întregul său”, „mintea în societate/ comunitate”, „mintea dincolo de limitele corporale” și „mintea ficțională”. Iar această importanță rezidă în faptul că ele marchează asemănările dintre modul în care funcționează mintea cititorului (sau a oricărui locuitor al lumii pe care noi o considerăm reală) și modul în care funcționează mintea ficțională (prin aceasta înțelegându-se mintea oricărui locuitor al lumii ficționale). Granițele epistemologice și ontologice dintre cele două lumi devin, astfel, inoperabile – o conștiință umană ce încearcă să descifreze o altă conștiință umană, dincolo de limitele lumii în care cele două locuiesc.

Primul aspect care necesită a fi explicat este „mintea în întregul său” sau „mintea pragmatică” (Lubomir Doležel). Din punct de vedere funcțional, aceasta este cea care acționează la nivelul experiențelor externe, extrăgând prototipuri sau generalizări care sunt, apoi, transformate în acte mentale automate (luarea deciziilor, plănuire, scenarii cognitive, cogniții, *etc.*). Iar particularitățile identitare ale unei persoane rezultă din raportul dintre actele cognitive și comportamentale automate și cele ieșite din tipar, spontane. În termenii lui Damasio, mintea în întregul său deservește sinele-nucleu, dar numai după ce experiențele își pierd din unicitate (sinele autobiografic) și sunt transformate în automatisme.

Apoi, „mintea în societate/ comunitate” reliefează schemele cognitive și emoționale comune, dar interacționând contextual și individual, expunând particularități variate. Ființa umană, percepută din perspectivă externă și internă, intră într-o succesiune permanentă de acte și gesturi de decodare. Rezultatele acestora sunt activitățile de proiectare a propriei identități asupra celuiilalt, dar și de internalizare a experiențelor și a celuiilalt. Iar tot acest procedeu complex poartă numele de „continuumul gândire-acțiune” – îl interpretez și îl înțeleg pe celălalt (fie din realitatea mea – cititor

și/sau locuitor al unei lumi ficționale –, fie din realitatea ficțională) aplicând propriile mele scheme cognitive și emoționale, scheme pe care eu, la rândul meu, le-am extras din decodarea schemelor comportamentale ale celorlalți. Este, de fapt, vorba de o dialectică identitară, o conversație identitară la care iau parte toate persoanele care intră în contact, chiar și pentru scurt timp.

„Mintea dincolo de limitele corporale” completează conceptul anterior și punctează toate aspectele externe pe care o persoană le poate asimila în crearea identității sale. Ia naștere, astfel, „identitatea contextualizată” prin care identitatea individuală este diseminată în exterior, fiind în dialog cu celelalte identități individuale asupra cărora se și proiectează, creând ceea ce Colwyn Trevarthen numește „intersubiectivitate” (un proces prin care mințile umane se află în legătură datorită activităților mentale în care sunt implicate).

„Mintea ficțională” transferă discuțiile generate de cele trei concepte discutate anterior în domeniul ficțiunii, percepând personajele drept conștiințe aflate în strânse legături funcționale și dialogice. Astfel, o lume ficțională are ca principiu de bază „continuumul funcționării conștiințelor”, la care se adaugă „conștiințele excepționale”, acestea ieșind din logica epistemologică și, uneori, ontologică a lumilor în care se află. De asemenea, narațiunile devin contextualizate datorită fluxului intersubiectiv și identitar ce le conectează. Apar și subtipuri ale acestor narațiuni identitare, anume „narațiunea dublu contextualizată” și „narațiunea în întregime dublu contextualizată”. În primul caz, interpretarea identitară a unei minți ficționale se face din două puncte de vedere clar definite, anume imaginea de sine (ce știe personajul despre el însuși) și imaginea celuilalt/ celorlalți referitoare la identitatea personajului respectiv (ce știe celălalt/ știu ceilalți despre personajul respectiv). În al doilea caz, mintea ficțională este construită din versiunile epistemologice ale celorlalți, în absența personajului respectiv – identitatea personajului este redată doar din ce știu ceilalți despre acesta.

În cele din urmă, propunem o schimbare terminologică în ceea ce privește diferențierea operată de Lubomir Doležel în cazul conceptului de „enciclopedie”. Doležel consideră enciclopediile structuri mentale ce acumulează și stochează modele de comportament, răspunsuri cognitive, emoționale și comportamentale culturale, cunoștințe, *etc.*, acestea fiind de trei tipuri: pragmatice, cuprinzând totalitatea informațiilor despre lumea reală, deținătorii acestora fiind persoanele din lumea reală; ficționale, referindu-se la totalitatea informațiilor despre lumea ficțională, deținătorii acestora fiind, deopotrivă, cititori și personaje; și interne, anume echivalentul ficțional al enciclopediilor pragmatice, deținătorii acestora fiind locuitorii lumii ficționale respective (aceste enciclopedii sunt diferite de enciclopediile deținute de cititori despre aceeași lume ficțională). Conceptul avansat în această lucrare este cel de „enciclopedie pragmatică contextualizată”, menit al îl înlocui pe cel de „enciclopedie internă”. Ni se pare mai potrivit acesta deoarece al doilea cuvânt se referă la statutul oferit de locuitorii

unei lumi ficționale acesteia, anume cel de lume reală, iar ultimul termen vizează statutul posesorului acestui tip de enciclopedie, anume minte ficțională în dialog cu celelalte minți ficționale.

Cel de-al patrulea capitol reprezintă partea analitică, redând modul în care toate aceste concepte teoretice pot fi aplicate la nivel de comprehensiune narativă a identităților personajelor, denumind procesele de interacțiune complexe pe care le creează autorul Graham Swift. Iar aceste procese funcționează pe baza mai multor elemente, dintre care trebuie menționate jocului de perspective, flexibilitatea alternării vocilor narative, generarea unui timp spațializat și înzestrarea spațiilor cu trăsături identitare subiective. În această analiză sunt incluse toate romanele lui Swift, cu excepția celui publicat în 2011, anume *Wish You Were Here*.

Primul roman, *The Sweet Shop Owner*, înfățișează portretul identitar al observatorului pasiv al istoriei, explorând subiectivitatea unui potențial învingător ajuns în poziția ontologică opusă, anume cea a învinsului incapabil nu numai să ia parte activ la crearea marilor evenimente istorice, dar și să își croiască activ propria viață. Willy Chapman, proprietarul magazinului de dulciuri, împiedicat de un accident absurd să ia parte la croirea marii istorii, își obiectivează treptat propria subiectivitate, asimilând elementele alterității până în punctul transformării sale în alteritate autonomă. Mai mult, acest aspect este dublat din punct de vedere structural, romanul adoptând o strategie circulară de redare a lumii narative, aceasta incluzând inversarea începutului și finalului tradiționale – începutului grafic al romanului îi corepsunde finalul tematic, iar finalului grafic îi corespunde începutul tematic.

Cel de-al doilea roman, *Shuttlecock*, se bazează pe construirea unei identități prin procedee de ascundere și dezvăluire a informațiilor narative, punctând prin intermediul conceptelor de „putere”, „lumi incomplete”, „incertitudine narativă” și „goliciune identitară”. Prentis (protagonistul romanului) este surprins într-un gest comprehensiv continuu, încercând să își deslușească propria identitate prin analiza imaginii de sine, a imaginii sale proiectate de către persoanele care îl înconjoară, dar, mai ales, prin analiza identității reale a tatălui său. Astfel, ia naștere un fenomen de identitate de tip „mise en abyme” extins până la nivelul cititorului, iar subiectivitatea pe care o expune Prentis este întotdeauna incertă, antitetică și aspectuală.

*Waterland*, roman nominalizat la Premiul Booker (1983) conturează imaginea profesorului de istorie, inițial prins în mrejele marii, grandioasei storii, dar care, treptat, se vede nevoit să o invalideze în favoarea istoriilor mărunte, individuale. Acestea din urmă descoperă evenimente care au un potențial formator imens, generând experiențialitatea ce definește identitatea ființei umane. Trasând liniile genealogice ale propriei persoane, Tom Crick reconstruiește istoria predecesorilor săi, atât pe linie maternă (familia Atkinson – trăind sub simbolul *pamântului*), cât și pe linie paternă (familia Cricke – trăind sub simbolul *apei*). Reunind cele două aspecte, Tom întruchipează ființa umană duală, modelată



de diversele povești identitare ale strămoșilor săi. Mai mult, găsim și ucenicul ideal, rebel în unul din elevii săi, Tom încearcă să răspundă restructurării externe a sistemului educativ (eliminarea istoriei din curriculumul școlar) prin transmiterea pasiunii sale pentru istoriile mici către elevi, în special către acest ucenic în fața căruia adoptă masca identitară a povestitorului.

*Out of This World* este un roman al identităților dialogice, construind un caz perfect de narațiune dublu contextualizată. Harry și Sophie, tată și fiică, sunt definiți ca două conștiințe ce se creează și se completează reciproc, fie umplând golurile informaționale lăsate de celălalt, fie oferind o a doua perspectivă asupra evenimentelor redată de celălalt. Mai mult, acest dialog se desfășoară *in absentia*, Harry, aflat în Anglia, comunicând mental cu fiica sa stabilită în SUA, iar Sophie făcând același lucru, punctul de inițiere a dialogului fiind, de data aceasta, în SUA. De fapt, Sophie este prinsă într-un dublu dialog, cel cu tatăl său fiind purtat în paralel cu cel purtat cu gemenii săi. Din punct de vedere vizual, dialogul este transmis prin intermediul aerului, Harry povestindu-i lui Sophie trecutul și prezentul său, acest act având loc și în timp ce el pilotează un vechi avion Cessna, iar Sophie își spune ultimele părți ale poveștii sale în timp ce zboară înapoi spre casă.

Protagonistul romanului *Ever After* (Bill Unwin) este creat conform principiului asumării unor identități variate, toate aceste aflându-se permanent într-un proces de remodelare constitutivă. De altfel, preluând diverse măști pentru a își manifesta propria identitate (atât față de sine, cât și față de ceilalți), Bill devine o entitate ontologică împărțită constant în mai multe segmente, dar păstrând întotdeauna un segment gol. Acesta, asemenea principiului deconstructivist, este segmentul care permite actualizarea succesivă a celorlalte măști identitare ale lui Bill – un Hamlet răzvrătit împotriva unui tată-substitut, un profesor universitar care nu se simte în largul său în colectivitatea celorlalți profesori universitari, un cercetător care este în posesia unui manuscris ce îl poate face celebru, un potențial actor-povestitor care preferă culisele în loc scenei. Iar rezultatul acestui joc al actualizărilor identitare succesive este o identitate sau, mai degrabă, o identificare cu sine însuși eșuată – Bill sfârșește prin a înțelege recunoașterea propriei persoane drept finalul unei ontologii individuale.

*Last Orders*, premiat cu Booker Prize în anul 1996 și acuzat, tot în același an, că ar fi un caz de plagiat (*As I Lay Dying*, William Faulkner) expune o lume narativă complexă, intersectând diferite voci și perspective narrative aflate în continuumul funcționării conștiințelor. Urmărind poveste unei călătorii funerare, firul narativ detaliază identitățile fiecărui participant, inclusiv a celui a cărui cenușă este în urna funerară, anume Jack Dodds. Cei trei prieteni ai acestuia, Vic, Lenny și Ray, alături de Vince, fiul lui Jack pornesc spre Margate, îndeplinind dorința lui Jack de a se împrăștia cenușa deasupra mării (la Margate). Ceea ce este interesant se referă la faptul că, deși călătoria urma să fie una simplă, directă, aceasta se transformă într-o călătorie identitară, marcată de opriri și rute ocolitoare înspre obiective ce

țin de istoria personală a participanților. Iar rezultatul său este schimbarea identității celor trei vechi prieteni, aceștia identificându-se cu imaginea mobilă a călătorului (Vince, reprezentant al noii generații motorizate, nu face decât să își reafirme statutul ontologic). De remarcat este și faptul că dispunerea temporală și spațială a discursurilor narative se adaugă complementar la construirea noii identități: cei patru participanți devin călători în timp ce se deplasează spre Margate și își povestesc viețile – de cele mai multe ori actele narative sunt egale cu cele cognitive, emoționale și de rememorare (povestea este redată ca un act de gândire). Acest lucru se datorează faptul că cei patru au un trecut comun în baza căruia se activează continuumul funcționării conștiințelor. Și tot acest lucru face viabilă manifestarea vocii lui Jack în cadrul narațiunii, acesta fiind, de altfel, un caz de narațiune în întregime dublu contextualizată.

În *The Light of Day* conștiința narativă este desenată ceva mai simplu, fiind cuprinsă în interiorul unui act de rememorare dublu determinat – pe de o parte, timpul extern al unei zile în care George Webb, protagonistul acestei lumi narative, își desfășoară existența cotidiană, iar pe de altă parte, timpul interior ce rememorează preponderent evenimentele și emoțiile ultimilor doi ani, dar și evenimentialitatea determinantă a copilăriei sale. Din punct de vedere identitar, George se proiectează în micile povești cu care ia contact și pe care le modelează ca și detectiv particular, iar povestea particulară pe care o rememorează în cadrul zilei externe amintite mai sus este cea guvernată de emoțiile sale puternice față de Sarah Nash.

În cele din urmă, *Tomorrow* se remarcă prin faptul că vocea narativă și perspectiva narativă aparțin în întregime unei femei, Paula. Actul narativ al acesteia este plasat într-un timp exterior de tranziție, făcând legătura între ieri și mâine, între trecut și viitor. Ceea ce Paula narează este trecutul său și al familiei sale, iar forma pe care o ia povestirea este cea a unui discurs interior adresat copiilor și soțului său, Mike. Iar acest discurs va fi transpus în cuvinte externe de către Mike mâine, un mâine dincolo de limitele grafice ale romanului, un mâine reprezentând momentul ales de cei doi soți pentru a le dezvălui copiilor adevărul despre propria identitate biologică (gemenii sunt rezultatul inseminării artificiale).

Reluând aspectele teoretice, din punct de vedere structuralist și poststructuralist, romanele lui Graham Swift reprezintă cazuri de narațiuni homodiegetice actoriale și auctoriale, actele narative făcându-se din interiorul lumii narative, de către actori și, respectiv, naratori. În plus, perspectiva este întotdeauna variabilă, fie predominant monoscopică, fie predominant polisopică (în funcție de nivelul la care se aplică perspectiva, pornind de la evenimente-catalizator și ajungând la evenimente-nucleu). Din punctul de vedere al naratologiei cognitive, mintea ficțională este doar un alt tip de transpunere a minții în întregul său, a minții în societate/ comunitate și a minții dincolo de limitele corporale. Iar

identitățile create de Graham Swift sunt conștiințe excepționale, redată prin narațiuni identitare dublu contextualizate sau în întregime dublu contextualizate.

Concluzionând, romanele autorului britanic pot fi incluse în categorii naratologice flexibile, după cum urmează: *The Sweet Shop Owner*, *Shuttlecock*, *Waterland*, *Ever After*, *The Light of Day* și *Tomorrow* sunt narațiuni homodiegetice auctoriale, centrul de focalizare fiind naratorul-actor; *Last Orders* este o narațiune homodiegetică actorială, în care actorii-naratori sunt Vic, Lenny, Ray, Vince, Mandy și Amy; iar *Out of This World* este un caz mixt, cuprinzând narațiunea lui Harry, de tip homodiegetic auctorial și pe cea a lui Sophie, de tip homodiegetic actorial. Astfel, unicitatea lumilor narrative create de Swift este asigurată de modul în care interacționează narațiunile contextualizate sau enciclopediile pragmatice contextualizate (personajele minore ale romanelor), dublu contextualizate (protagoniștii romanelor) sau în întregime dublu contextualizate (Irene și Dorry în *The Sweet Shop Owner*, Anna și Joe în *Out of This World*, Ruth în *Ever After*, Jack în *Last Orders* Kristina și Bob în *The Light of Day* și gemenii și Otis în *Tomorrow*).

#### **4. Bibliografie critică parțială**

##### **4.1. Resurse bibliografice**

- 1) Abbott, H. Porter, *The Cambridge Introduction to Narrative*, Cambridge, Cambridge University Press, 2002, 203p.
- 2) Berce, Sanda, *Postmodernism: Literature and Theory*, Cluj-Napoca, 2006.
- 3) Doležel, Lubomir, *Heterocosmica—Fiction and Possible Worlds*, Baltimore MD, Johns Hopkins University Press, 1998. Quoted in Alan Palmer, *Fictional Minds*, University of Nebraska Press, Lincoln and London, Frontiers of Narrative, Series Editor David Herman, North Carolina State University, 2004, 276p.
- 4) Genette, Gerard, *Nouveau discours du récit*, Éditions du Seuil, Paris, 1983, 127p.
- 5) Hutcheon, Linda, *A Poetics of Postmodernism. History, Theory Fiction*, Routledge, New York and London, 1992 (first published in 1988), 268p.
- 6) Kern, Stephen, *The Culture of Time and Space, 1880-1914*, Cambridge, Massachusetts, Harvard University Press, 2003, 372p.
- 7) Lintvelt, Jaap, *Încercare de tipologie narativă. Punctul de vedere. Teorie și analiză*, editura Univers, București, 1994, traducerea de Angela Martin. The introductory study is signed by Mircea Martin (Lintvelt, Jaap, *Essai de Typologie narrative. Le "point de vue"*, Librairie José Corti, Paris, 1981), 272p.

- 8) Lipovetsky, Gilles, *L'ère du vide. Essais sur l'individualisme contemporain*, Éditions Gallimard, Paris, 1983, 253p.
- 9) McHale, Brian, *Postmodernist Fiction*, Routledge, London and New York, 1991, 264p.
- 10) Onega, Susana, Landa, José García (editors), *Narratology: An Introduction*, Longman, London and New York, 1996, 324p.
- 11) Palmer, Alan, *Fictional Minds*, University of Nebraska Press, Lincoln and London, Frontiers of Narrative, Series Editor David Herman, North Carolina State University, 2004, 276p.
- 12) Rimmon – Kenan, Shlomith, *Narrative Fiction. Contemporary Poetics*, 2nd edition, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York, 2002, 192p.
- 13) Ryan, Marie – Laure, *Possible Worlds, Artificial Intelligence, and Narrative Theory*, Indiana, University Bloomington & Indianapolis Press, 1991, 291p.
- 14) Sloterdijk, Peter, *Critica rațiunii cinice*, Polirom, Iași, vol. I, traducerea de Tinu Pârvulescu, 2000, 255p.
- 15) Sloterdijk, Peter, *Critica rațiunii cinice*, Polirom, Iași, vol.II, traducerea de Tinu Pârvulescu, 2003, 360p.
- 16) Swift, Graham, *Making an Elephant. Writing from Within*, Picador, Pan Macmillan Ltd, London, 2009, 401p.

#### **4.2. Resurse internet**

- 1) Abbott, H. Porter, "Narrativity", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narrativity&oldid=1005](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narrativity&oldid=1005), 57 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 2) Alber, Jan, Fludernik, Monika, "Mediacy and Narrative Mediation", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Mediacy and Narrative Mediation&oldid=798](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Mediacy and Narrative Mediation&oldid=798), 38 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 3) Bamberg, Michael, "Identity and Narration", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Identity and Narration&oldid=787](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Identity and Narration&oldid=787), 36 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 4) Baroni, Raphaël, "Tellability", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Tellability&oldid=893](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Tellability&oldid=893), 27 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.

- 5) Berns, Ute, "Performativity", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Performativity&oldid=871](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Performativity&oldid=871), 38 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 6) Duchan, Judith F., *et al.* eds., *Deixis in Narrative: A Cognitive Science Perspective*, Hillsdale, Lawrence Erlbaum, 1995. Quoted in David Herman, "Cognitive Narratology", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Cognitive Narratology&oldid=724](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Cognitive Narratology&oldid=724), 42 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 7) Emmott, Catherine, Alexander, Marc, "Schemata", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Schemata&oldid=886](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Schemata&oldid=886), 21 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 8) Fludernik, Monika, *Towards a 'Natural' Narratology*. London, Routledge, 1996. Quoted in Jan Cristoph Meister, "Narratology", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850), 81 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 9) Herman, David, "Cognitive Narratology", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Cognitive Narratology&oldid=724](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Cognitive Narratology&oldid=724), 42 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 10) Hühn, Peter, "Event and Eventfulness", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Event and Eventfulness&oldid=753](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Event and Eventfulness&oldid=753), 46 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 11) Jannidis, Fotis, "Character", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Character&oldid=713](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Character&oldid=713), 45 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 12) Margolin, Uri, "Narrator", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narrator&oldid=868](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narrator&oldid=868), 52 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 13) Meister, Jan Cristoph, "Narratology", in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850), 81 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.

[hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Narratology&oldid=850), 81 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.

- 14) Neumann, Brigit, Nünning, Ansgar, “Matanarration and Metafiction”, in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Metanarration and Metafiction&oldid=806](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Metanarration%20and%20Metafiction&oldid=806), 25 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 15) Niederhoff, Brukhard, “Perspective/ Point of View”, in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Perspective/Point of View&oldid=878](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Perspective/Point%20of%20View&oldid=878), 40 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 16) Ryan, Marie – Laure, “Space”, in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Space&oldid=888](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Space&oldid=888), 40 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 17) Shepherd, David, “Dialogism”, Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Dialogism&oldid=765](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Dialogism&oldid=765), 16 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 18) Tjupa, Valerij, “Heteroglossia”, in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Heteroglossia&oldid=772](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Heteroglossia&oldid=772), 25 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 19) Toolan, Michael, “Coherence”, in Hühn, Peter *et al.* (eds.): the living handbook of narratology. Hamburg: Hamburg University Press. URL = [hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Coherence&oldid=731](http://hup.sub.uni-hamburg.de/lhn/index.php?title=Coherence&oldid=731), 47 paragraphs, last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.
- 20) Weststeijn, Willem G., “Towards a Cognitive Theory of Character”, available at [http://cf.hum.uva.nl/narratology/a07\\_weststeijn.htm](http://cf.hum.uva.nl/narratology/a07_weststeijn.htm), last view date: 5<sup>th</sup> October 2010.